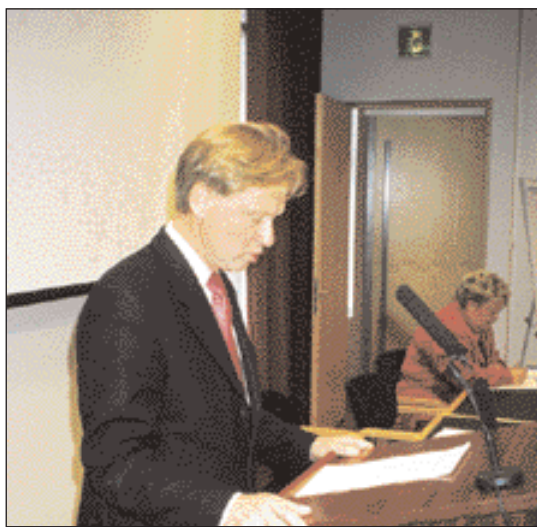

Hlúum að sérstöðu og sjálfsmynd lækna

Setningarræða
formanns
Sigurbjörns
Sveinssonar

JÓN KRISTJÁNSSON HEILBRIGÐISMÁLARÁÐHERRA, aðrir gestir og fundarmenn og félagar í Læknafélagi Íslands. Ég vil bjóða ykkur öll velkomin til þessa fundar sem haldinn er á 83. starfsári félagsins.

Það skiptast á skin og skúrir í daglegri önn félags okkar og er þessi aðalfundur haldinn við slíkar aðstæður.

Nýlega komst LÍ að mikilvægu samkomulagi við Íslenska erfðagreiningu eftir langvinn og erfið skoðanaskipti um álitamál um hluta af starfsemi fyrirtækisins, umræðu, sem náð hefur um alla kima þjóðfélagsins. Samkomulag þetta er einfalt í sniðum, lætur lítið yfir sér, ef svo má að orði komast, en felur annars vegar í sér mikilvæga öryggis- og réttindabót fyrir almenning og vísar hins vegar öðrum úrlausnarefnum í farveg, þar sem aðilar geta unnið í samneiningu að farsælli lausn ágreiningsefna án þess að í nokkru sé dreginn í efa fullveldisréttur okkar til setja okkur lög og hlýta þeim í þessum efnum. Nú er tóm til að skoða þessi mál í víðara samhengi, án streitunnar sem fylgir kappinu á skeiðvellingum og án þeirra miklu tilfinninga, sem fylgja gjarnan andlegum átökum af þessum toga. Þetta er ánægjuefni. Það er líka ánægjuefni, hversu vel og fordómalaust hinn nýi heilbrigðisráðherra hefur tekið þessu samkomulagi og tjáð sig um að hann vilji skoða það opnum huga. Það er afar mikilvægt að samkomulagi þessu sé veitt pólitískt skjól og hef ég rökstuddar ástæður til að ætla að þessi velvilji nái út fyrir vegg heilbrigðisráðuneytisins.

Þessi aðalfundur er líka haldinn í skugga, skugga boðaðs frumvarps til laga um breytingar á lögum um heilbrigðisþjónustu og lögum um almannatryggingar.

Margir kannast við efni þessa frumvarps frá drögum sem í há máli komust síðastliðið vor. Að vísu hefur verið brugðist vel við ýmsum athugasemdum, sem við þá voru gerðar, en það er mín skoðun að afleiðingar þessa fyrir sjálfstæða atvinnustarfsemi lækna, ef að lögum verður, munu verða hinar sömu og lagt var upp með í upphafi.

Í plaggi, sem fyrir þessum fundi liggur og varðar starfsvettvang lækna segir með leyfi ykkar:

„Heilbrigðisþjónustan á Íslandi er góð og skilvirk í samanburði við heilbrigðisþjónustu iðnríkja Vesturlanda. Eflitið er til annarra Evrópulanda, þá er árangur Íslendinga meðal þess besta sem gerist, ef mældur er með kvörðum lífslíkna við fæðingu, burðarmálsdauða, dánartíðni og fleiri mælitækjum heilbrigðisfræðinnar. Íslendingar hafa náð þessum árangri með því að verja hóflegum hluta þjóðartekna til heilbrigðismála í samanburði við önnur vestræn ríki.

Það eru gömul sannindi og ný, að tilraunir til umbóta takast illa, séu þær þvingaðar fram án víðtæks skilnings og stuðnings þeirra sem við þær eiga að búa. Það hefur einkennt þróun heilbrigðismála á Íslandi, að þar hefur gætt varfærni og aðgát verið höfð við að innleiða nýjar hugmyndir og reynt að aðlaga þær að íslensku umhverfi án þess að varpa fyrir róða því, sem vel hefur reynst hér á landi.

Þetta er að sínu leyti hvatning til þess, að haldið verði áfram á sömu braut.“

Ég fæ ekki betur orðað eða stutt með rökum þá ósk, að þessi sjónarmið verði í heiðri höfð við setningu nýrrar löggjafar um starfsumhverfi lækna. Ég fæ ekki varist þeirri hugsun, að oft sé lítið á lækna og starfsemi þeirra sem sérstakt viðfangsefni eða vandamál, hvort sem lítið er til fjárveitinga, eftirlits með því hvernig opinberu fé er varið og stöðu lækna almennt í heilbrigðisþjónustunni. Vísa ég þá ekki einvörðungu til stjórnmálamanna, sem vissulega eru ekki alltaf öfundsverðir af hlutskipti sínu, heldur einnig margra annarra sem lækna eiga skipti við á þessum vettvangi. Læknum er vel ljóst mikilvægi starfa sinna í heilbrigðisþjónustunni og þeir hafa mikinn og heilbrigðan metnað fyrir sína hönd. Þessi metnaður er ekki einvörðungu sjálfsmiðaður, heldur beinist fyrst og fremst að viðfangsefnunum og nærir árangur í starfi og hvetur þá til að ná þeim markmiðum sem þjóðfélagið hefur sett góðri heilbrigðisþjónustu. Að þessum metnaði og að sérstöðu lækna og sjálfsmynd þeirra á að hlúa, hvort sem er með læknalögum eða annarri löggjöf sem varðar starfsvettvang þeirra.

Að lokum vil ég þakka Jóni Kristjánssyni kærlega fyrir að þiggja boð okkar um að koma á fundinn og ávarpa okkur. Jón tekur við af heilbrigðisráðherra, sem setið hefur lengur en nokkur annar og rak ráðuneytið hraustlega og með myndarbrag. Ég hef orðið þess aðnjótandi að eiga samræður við hinn nýja ráðherra nokkrum sinnum vegna málefna lækna og heilbrigðisþjónustunnar og á grundvelli þeirra kynna hlakka ég til frekara samstarfs við hann og ráðuneyti hans, það er ef fundur þessi gefur mér þá umboð til

þess. Það er ekkert sjálfsagt að allir séu á eitt sáttir, þegar vélað er um mikilvæg málefni sem varða heill alþjóðar og ráðstöfun stórs hluta tekna hennar, en það er sjálfsagt að samkipti, sem leiða eiga til farsælla ákvarðana, séu streitulaus og vörðuð gagnkvæmri virðingu.

Aðalfundur Læknafélags Íslands er settur.

Með þessum orðum vil ég bjóða ráðherranum stólinn, þennan stól, sem Sighvatur gaf en Ingibjörg færði.

Um yfirlýsingu LÍ

Það er hefð, að aðalfundur LÍ sendi frá sér ályktanir um málefni, sem efst eru á baugi í þjóðfélaginu hverju sinni og varða heilbrigðisþjónustuna eða þá sjálfa. Þessar ályktanir eru gjarnan hnitmiðaðar og koma beint að efninu. Þær hafa orðið til úr tillögum en þeim hafa gjarnan fylgt ítarlegar greinargerðir, sem eru gleymdar að loknum aðalfundi. Hefur þar oft farið margur fróðleikur og gullkorn í glatkistuna.

Þessi yfirlýsing er byggð á tillögu stjórnar LÍ, sem ákvað að gera svolitla æfingu með annað form og tók aðalfundurinn síðasti því erindi vel. Þetta form krefst hins vegar vandaðri undirbúnings og jafnvel þess að tillögur séu unnar á milli aðalfunda eða formannafunda og aðalfunda. Það verður forvitnilegt að fylgjast með því, hvort þetta form eigi framtíð fyrir sér hjá okkur, en vinna með þessum hætti er alsíða hjá alþjóðasamtökum.

SIGURBJÖRN SVEINSSON

Yfirlýsing Læknafélags Íslands um starfsumhverfi lækna

Samþykkt á aðalfundi Læknafélags Íslands í Kópavogi 12.-13. október 2001

Inngangur

Heilbrigðisþjónustan á Íslandi er góð og skilvirk í samburði við heilbrigðisþjónustu iðnríkja Vesturlanda. Ef litið er til annarra Evrópulanda, þá er árangur Íslendinga meðal þess besta sem gerist, ef mældur er með kvörðum lífslíkna við fæðingu, burðarmálsaða, dánartíðni og fleiri mælitækjum heilbrigðisfræðinnar. Íslendingar hafa náð þessum árangri með því að verja hóflegum hluta þjóðar-tekna til heilbrigðismála í samburði við önnur vestræn ríki.

Það eru gömul sannindi og ný, að tilraunir til umbóta takast illa, séu þær þvingaðar fram án viðtæks skilnings og stuðnings þeirra, sem við þær eiga að búa. Það hefur einkennt þróun heilbrigðismála á Íslandi, að þar hefur gætt varfærni og aðgát verið höfð við að innleiða nýjar hugmyndir og reynt að

aðlaga þær að íslensku umhverfi án þess að varpa fyrir róða því, sem vel hefur reynst hér á landi.

Þetta er að sínu leyti hvatning til þess, að haldið verði áfram á sömu braut.

Forsendur

Aðalfundur Læknafélags Íslands, haldinn í Kópavogi dagana 12. og 13. október 2001, vill benda á, að starf læknisins er burðarás í íslenska heilbrigðiskerfinu. Því er veigamikið að nám og starfsumhverfi lækna þróist áfram í ljósi þess, sem reynslan hefur kennt og hvetji þá til að tileinka sér þær nýjungar, sem til framfara horfa og jafnframt til að skila þeim afköstum, sem geta þeirra og þrek leyfir til hagsbóta fyrir alþýðu.

Því er það skoðun Læknafélags Íslands

og í ljósi samþykktu aðalfunda þessa síðustu tvo áratugi

- að mikilvægt sé að framhaldsnám lækna á Íslandi verði eflt, en jafnframt að hlutast verði til um að þeir geti aukið við menntun sína í sem flestum löndum austan hafs og vestan eins og verið hefur.
- að kjörum sjúkrahúslækna verði þannig hagað að þeir geti helgað sig vinnu, kennslu og rannsóknnum á sjúkrastofnunum.
- að lækna séu frjálsir að því að stunda lækningar í eigin atvinnurekstri utan sem innan sjúkrastofnana án annarra takmarkana en þeirra, sem faglegar kröfur eða samningar við stjórnendur stofnana leyfa. Grundvöllur þessa er, að sjúkratryggðir njóti jafnræðis, hvort sem þeir fá læknisþjónustu á sjúkrahúsi eða utan þess og njóti tryggingaverndar Tryggingastofnunar ríkisins.
- að lækna njóti jafnræðis á vinnumarkaði og í atvinnurekstri og að ákveðnar sérgreinar læknisfræðinnar svo sem heimilislækningar séu ekki nánast útilokaðar frá verktöku fyrir sjúkratryggingarnar eins og nú er raunin.
- að lækna lúti einungis ákvörðunum lækna, þegar til faglegrar stjórnunar kemur.
- að gerðar séu sanngjarnar kröfur til vinnuframlags og vinnutíma lækna.